

**BLACK SEA ADVISORY COUNCIL /BISAC/
CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA**

Асоциация, регистрирана в регистъра на
Юридически лица с нестопанска
Цел (ЮЛНЦ)
На Р България ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
Варна, ул. „Охрид“ №24-26, етаж 1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediul si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. „Ohrid” N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на фокус група 6 на КСЧМ – 11 май 2023 г.

**Тема: „Еволюция на риболова и морските аквакултури в пандемични и
военни години“**

На 11-ти май 2023 г. в хотел Лебада, Кришан, Румъния и онлайн през платформата Zoom се проведе среща на фокус група 6 на КСЧМ, на тема: „Еволюция на риболова и морските аквакултури в пандемични и военни години“

От членовете на КСЧМ на срещата присъстваха представители на: Сдружение "Европейска асоциация на рибарите в Черно море", Фондация "Институт за екологична модернизация", Организация на производителите "Черноморска мида", Сдружение "Асоциация на дребномащабния риболов "Св. Николай Чудотворец", НПО – Маре Нострум, Асоциация на рибарите от пристанище Томиш, Асоциация "РО-ПЕСКАДОР" Тулча, Федерация на рибарските организации в Черно море, Сдружение "Иван Пацайкин - Миля 23", Сдружение "Дунавска идентичност", Рибарско сдружение "Головица".

Чрез видеовръзка гости на срещата бяха: г-н Константин Петров – координатор на Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (ГКРСМ/GFCM) за Черно море, д-р Виктор Ница (Victor Nita) – Институт „Григоре Антипа“ гр. Констанца, г-н Габриел Попеску (Gabriel Popescu) – НАРА, гр. Констанца, г-н Михай Костаки – НАРА, гр. Букурещ, Г-н Богдан Булете от Орган на биосферния резерват на делтата на Дунав/ARBDD гр. Тулча.

Срещата беше открита и водена от г-н Йордан Господинов, който направи кратък увод към темата за негативното влияние на Ковид кризата и последвалата война между Русия и Украйна върху рибарския сектор. Рибарите, заради по-малко направените излети за риболов и наложените от държавата ограничения за движения на хора и стоки, губят голяма част от пазарите за продукцията си, нарушена бе регулярната доставка на фуражи за аквакултурата, материали и опаковки за преработвателния сектор. Следва рязко повишаване на цените на горивата и електроенергията, а на фирмите се наложи

да увеличат заплащането на работниците си. В България бяха заплатени не малко средства за излизане от Ковид кризата, след бързата реакция на ЕК за промяна на регламента и определянето на мерките за подпомагане на бизнеса. В скоро време в България ще се одобряват и проектите за финансово подпомагане на рибарския сектор в следствие на кризата от войната. До края на май 2023 г. ще се приемат индивидуалните заявления от фирмите, следва три месечен период на проверка и след това ще се изплатят помощите със средства от програмата за морско дело и рибарство. Навярно и в Румъния сектора ще бъде подпомогнат заради кризата от войната.

Г-н Лауренциу Миря председател на Федерацията на рибарските организации в Черно море: румънските рибари са много засегнати и от Ковид кризата и от войната. Корабите, които използват тралове и акустират в зоната между пристанище Мидия и Наводар, имат доста наложени забрани за риболов заради близкия военен полигон, на който румънската армия и НАТО непрекъснато провеждат обучения. Друг отежняващ фактор за рибарите е страхът на екипажите на рибарските кораби, заради мините в Черно море. Румънската армия е направила изявления в пресата, че от началото на военните действия до момента са намерени 52 мини. Заради този страх, риболовните кораби не оперират през тъмната част от денонощието, което силно рефлектира на работата им. Необходимо е спешно предприемане на мерки от страна на Румъния за финансово подпомагане на рибарския сектор. Важно е да се изработят улеснени мерки, а не такива, които ще отнемат месеци наред за тяхното изпълнение.

Г-н Йордан Господинов: България и Румъния са двете държави-членки, които са най-засегнати от войната, а ЕК промени регламента, с който помощи получават всички държави-членки. И ако другите държави са косвено засегнати от свободното движение на суровини, стоки и хора, то България и Румъния са директно засегнати.

Г-н Даниел Бухай: Като допълнение на преждеговорящите добавя, че ЕК вече от една година е създала рамката за раздаване на тези компенсации, а до сега в Румъния нито една част не е приложена в националната рамка за помощ. Предвидените мерки от ЕК са наистина за цялата ЕО, а само България и Румъния са пряко засегнати. Мините за които спомена г-н Лауренциу Миря бяха открити от рибарските кораби. За това е много добра идеята на г-н Господинов да се направи диференциация на тези помощи за България и Румъния по отношение на останалите държави от ЕО, и тяхната степен да е по-голяма. Молбата на рибарския сектор към участниците на срещата от институциите е да изпратят този сигнал към Министерството на земеделието и до Агенцията занимаваща се с разпределянето на европейските фондове.

Г-н Йордан Господинов: належащи са по-бързи процедури за финансово подпомагане. Съгласно решението на ЕК след 23 февруари 2022 г. могат да се компенсират корабите, фабриките и аквакултурата със средства определени в регламента. Въпрос на национални практики е да се изплатят компенсациите в сектора. КСЧМ може да излезе с препоръка към държавните органи - това да се случи по-бързо и по улеснени критерии. В България вече е взето решение да се изплатят до 200 000 лв. на кораб, фабрика или ферма. Браншът в страната, заедно с администрацията е изготвил критериите на които да отговарят корабитре, за получаване на помощите. Румънските

рибарски асоциации трябва да са по-настойчиви към Министерството на земеделието за разработването на критериите, ако вече не са изготвени.

Г-н Данко Пенев в качеството си на администратор на рибарска фирма „Миадмар Фишинг“, Румъния: за да не е голословна дискусиата дава следния пример - преди около две седмици, един от корабите на фирмата по времето на риболовен излет изтегля в трала си мина. Корабът се е намирал в непосредствена близост до газов хъб. След като били уведомените съответните институции – отговорът който екипажът е получил е бил да се извлочи мината до безопасно разстояние, където в последствие са пристигнали гранична полиция и военни. Мината е била обезвредена, но в резултат на всички тези дейности, корабът губи цял един риболовен ден, а на следващият ден капитанът на кораба напуска работа, с мотив заради страха от създалата се ситуация.

Г-н Лауренциу Миря: за хората, които не са работили във военната система и не са виждали мина или граната, е много трудно да разберат какво е да изпитваш страх от тях. Необходимо е да се помисли за бъдещето, защото от Украйна са пуснати ститици мини, на които корабите ще се натъкват и през следващите години.

Г-н Йордан Господинов: консумацията на риба в България и Румъния се увеличава и все повече ще има нужда от пресни доставки. Част от днешната среща е да се наблегне на бъдещото развитие на морската аквакултура. В България за да се направи една ферма за аквакултура са необходими следните документи:

- документ за собственост или такъв, удостоверяващ основанието за ползване на обекта - държавна, общинска или частна собственост - в случая този документът е издаденото разрешително за водоползване по Закона за водите от съответната Басейнова дирекция;
- техническо описание на обекта и технологична производствена схема съгласно Наредба № 18 от 04.11.2016 г. за съдържанието на технологичното описание и технологичната схема на производство в аквакултурата;
- документ за платена регистрационната такса, ако плащането не е по електронен път;
- документ за определяне на лимит за производството съгласно наредбата на основание чл. 25, ал. 5 от ЗРА;
- съгласувателни скици с ръководителите на териториалните дирекции на Изпълнителна агенция "Морска администрация" и с ръководителите на военноморските бази на Българската армия по чл. 25, ал. 5 от ЗРА, ако техническите съоръжения се намират във водите на Черно море;
- Решение по глава шеста от Закона за опазване на околната среда или разрешение по чл. 67, ал. 2 от Закона за биологичното разнообразие - становището на Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ).

Към този списък не фигурират изискванията на Българска агенция по безопасност на храните, която също е подразделение на Министерството на земеделието. За набавянето на тези документи са необходими повече от осем месеца, като в същото време някои от тях нямат толкова дълъг срок на валидност. Това отказва много желаещи да се занимават с аквакултура. Необходимо е да се промени нормативната база, както и мисленето, и отношението към частния производител.

Г-н Людмил Икономов - Фондация "Институт за екологична модернизация: Изброените по горе документи са стандартните изисквания на глава 6 от Закона за околната среда за всички инвестиционни предложения, като са допълнени със специфичните изисквания за аквакултурата. Списъкът е наистина доста голям и изисква време за набавянето му. Пътят за опростяване на тези процедури е фермите за отглеждане на аквакултура да се обавят за стандартни обекти, особено важи за мидените ферми. Така няма да има нужда от всяка ферма да се изискват множество документи в продължение на повече от година. Един от необходимите документи е този за доказване на права върху акваторията където ще се оперира. Когато са се правили морските пространствени планове в България и Румъния, рибарите не са се явили на обществените обсъждания и не са поставили на проблемите си, за това техният интерес е останал незащитен. При готов вече план е много трудно да се прави някаква промяна. В България Министърът на околната среда има задължение да определя местата, които са допустими за изграждане на ферми в морето. Може да се съберат акваториите, които са одобрени от Министъра за аквакултура в един списък и се прави искане обектът „ферма за аквакултура“ да се обяви за стандартен, като по този начин ще се опрости процедурата.

Г-н Даниел Бухай: Ако посочената процедура за откриване на ферма за аквакултура за България е сложна и продължителна, въпреки че в страната се отглеждат няколко хиляди тона миди, то в Румъния морската аквакултура не съществува. Преглеждайки румънската процедура – оказва се малко по-лесна, но още започвайки от първия документ – за ползване на морски терен, то такъв договор към днешна дата в Румъния не може да се сключи. Таксите са 10 пъти по-големи от тези във Франция и Италия, което отказва желаещите да се занимават с този бизнес. За развитието на устойчив риболов тези процедури трябва да се опростят .

Г-н Габриел Попеску – НАРА, Румъния: Пандемията от КОВИД-19 повлия отрицателно на риболовната индустрия през 2020 - 2021 г. и доведе до прекъсване на веригата за доставки. Икономическото състояние на флота беше значително засегнато от предприетите противоепидемиологични мерки, които доведоха до значително намаляване на търсенето на риба и рибни продукти в Румъния. Затварянето на HORECA (хотели, ресторанти и кафенета) оказа значително въздействие върху дейността на риболовния флот, особено за сегментите на флота, насочени към високоценни видове и дребномащабен риболов, които се опитаха да поддържат ограничена дейност, за да има нов баланс между предлагане и намалено търсене. Рибарите, търговците на дребно и преработвателите също бяха изправени пред ограничен капацитет за съхранение. По отношение на експортния поток на рапана на пазарите в Югоизточна Азия, той спадна рязко поради ограниченията за износ, така че търсенето на продукти от рапана през 2022 г. представляваше 77,23% от общия улов на Румъния в сравнение с 2021 г., когато е бил 87,82%. Секторът беше значително засегнат, което води до намаляване на персонала и заплатите. Бездействието на риболовните кораби се дължи главно на кризата с Ковид-19, а към проблемите с търсенето и предлагането бяха добавени и санитарните мерки: разстоянието между членовете на екипажа в морето, ограничения за транспортиране на рибари и купувачи, условия за достъп до определени

пространства, наложени от задължението за провеждане на схеми за ваксиниране. Ефектът от пандемията доведе до 15% намаление на броя на риболовните дни през 2021 г. спрямо 2020 г. и 17% намаление на броя на дните в морето. Намалява и риболовното усилие през периода 2016-2021 г. (в риболовни дни) и тенденцията от 2022 г. спрямо 2021 г.

Войната в Украйна, също повлия негативно на риболовния сектор поради следните причини: - Икономическите оператори бяха принудени да намалят броя на риболовните дни в морето поради ограниченията, наложени от провеждани военни учения, изстрелването на ракети и брегови оръдия; - Откриването на мини в Черно море от румънски рибари в риболовни зони също доведе до прекъсване или отлагане на риболовните операции; - Увеличението на цените на горивата, енергията, суровините, разходите за труд доведоха до ниска икономическа ефективност на риболовния флот.

ЕК обяви в Регламента за Европейския фонд за рибарство и морско дело, в член 33, параграф (1), много важна разпоредба за Румъния и България в настоящата ситуация, а именно, че има бюджет от 6,1 милиарда евро за периода 2021-2027 г., и могат да подкрепят мерки за временно прекратяване на риболовните дейности, както и могат да бъдат предоставени за период до шест месеца.

В табличен вид бе показан общият улов от риболов по години за Румъния от 2018 – 2022 г. За 2018 г – общите улови са 7745 т.; 2019г. – 7149, 55 т; 2020 г. – 4462, 9 т; 2021 г – 3127,15 т; 2022 г. – 3175,62 т. Драстичното намаляване на уловите се дължи на намаления улов на рапан. Що се отнася до улова на други видове – миди и риби, то той нараства особено през последните 2 години.

Г-н Михай Костаки – НАРА, Букурещ: по отношение на мините, в Черно море, те няма да засегнат румънското черноморие, защото има 2 основни кръгови течения, които ги отнасят към българските, турските брегове и обратно до Русия. Всички черноморски страни се борят с унищожаването на тези мини. Черно море има различни търговски флоти чиито кораби съобщават при появата на мина. Данните за Румъния се съобщават от хидрографската агенция и ако мина влезе в териториални води тази агенция алармира страните покрай Черно море. Не става въпрос, че рибарите могат спокойно да риболовстват, защото опасност съществува, но мерки се вземат. Заради военните учения, които се извършват пред бреговете на Румъния е засегнат риболова и аквакултурата и се работи по въпроса за компенсации. От друга страна законодателството на Румъния относно риболова и аквакултурата трябва да се актуализира, защото наистина се срещат доста трудности. Съществуват два законодателни проекта за разделянето на стопанския риболов от аквакултурата, но те бяха обявени за неконституционални и се преработват. Румъния е много засегната от големия внос на рибни продукти от съседните страни и за това компенсациите трябва да са по-високи за румънските рибари, които са и пряко засегнати от войната.

Г-н Даниел Бухай: Браншът очакват по-голяма подкрепа от НАРА, защото румънските рибари разказаха за конкретни случаи с уловени в траловите мини. В същото време ясно се вижда отрицателното въздействие от двете кризи и голямото намаляване на уловите, показано от г-н Попеску. Важно е институциите да обърнат

внимание на тези сведения и да ги предадат на Министерството на земеделието и на Агенцията, която отговаря за програмите и компенсациите, за да се ускори процедурата. Относно изказването на г-н Михай Костаки за теченията в Черно море, от значение за Румъния е западното течение, което е обратно на часовниковата стрелка и копира бреговата линия. То докарва мините точно в традиционните риболовни полета, а информацията получавана от търговските кораби плаващи в Черно море – то тяхното трасе е много по-далечно от зоните за риболов. Доказателство за казаното е, че по-голяма част от намерените мини бяха обявени от рибарските кораби. След втората Световна война са били необходими 10 години за да се съберат мините в Черно море. За това КСЧМ апелира за незабавни действия относно определянето на компенсациите за рибарите.

Г-н Михай Костаки: НАРА ще направи всичко възможно за да ускори процедурата за помощите. Беше обявена кампания за съобщаване на процедурите и уведомяване на рибарите за реда за пускане на заявления за компенсации, свързани с военните действия.

Г-н Лауренциу Миря: рибарите не са съгласни с изказването, че кръговите течения в Черно море отнасят мините далеч от румънските брегове и действителността го доказва. Те не вярват и на информацията от хидрографската агенция, защото тя използва драгиращи кораби от 1965 г. Миналата година на румънски военен кораб бе вдигната мина, която се е взривила.

Г-н Богдан Булете от Орган на биосферния резерват на делтата на Дунав/ARBDD Тулча: за рибарите от делтата на р. Дунав също трябва да се предвидят средства за компенсации, заради военния конфликт в Черно море, защото те също са засегнати – в районите в които риболовстват в морето също има заплаха от мини.

Следва закриване на срещата.

Изготвил протокола: г-жа Елена Пенева